

Van boomchirurg tot ETT'er

Opleiding en certificering in de boomverzorging

Foto: Willem van Delft

Op 19 november 2004 ontving Rogier van Dijk (midden) tijdens het eerste ETT-examen in Berlijn zijn certificaat. Hij was daarmee de eerste Nederlandse ETT'er.

WOUTER SCHULP, REDACTIE BOMEN

In 1966 kreeg Copijn zijn eerste opdracht om bomen te verzorgen, het begin van de boomverzorging in Nederland. Het beroep 'boomchirurg' was geboren. Mensen leerden toen nog het vak bij het bedrijf waar ze in dienst waren. Er waren al wel cursussen motorzagen en snoeien, maar een complete boomverzorgingsopleiding was er niet. Hoe daar verandering in kwam, is hier te lezen. Ook oudgedienden André Hillebrand, Gerrit-Jan van Prooijen en Jitze Kopinga laten hun licht erover schijnen.

Het begin

Halverwege jaren '70 ontstonden de eerste ideeën over een boomverzorgingsopleiding op de toenmalige Praktijkschool voor Bosbouw en Cultuurtechniek (nu IPC). In hetzelfde gebouw zat toen ook de bomendienst van de Heidemij. Jitze Kopinga werd als onderzoeker boomverzorging van de toenmalige Dorschkamp door de Heidemij en de praktijkschool gevraagd om zo nu en dan wat te vertellen over bomen en boomverzor-

ging. Op initiatief van de praktijkschool werd een werkgroep opgericht om voor het toenmalige ministerie van Landbouw en Visserij een visie op te stellen over hoe een opleiding boomverzorging eruit zou moeten zien. In deze werkgroep zaten o.a. Leendert van den Muyzenberg en Lex Voorhoeve. Dit voorstel werd door het ministerie positief ontvangen en de officiële Werkgroep Onderwijs Boomverzorging (WOB) werd opgericht.

Basis- en Vervolgcurcus Boomverzorging

Er werd begonnen met het opleiden van een groep leraren, die daarna op zeven locaties in Nederland de Basiscurcus Boomverzorging (BABO) konden organiseren en begeleiden. De eerste cursus werd in 1981 gestart en bevatte zowel theorie- als praktijklessen. Het uitfrezes van wonden en houtrot gebeurde toen nog steeds. Begin jaren '80 kwamen er nieuwe inzichten op het gebied van wondafgrenzing bij bomen, dit had grote

Door het bijwonen van KPB-themadagen en het lezen van publicaties werden de meningen bijgesteld

gevolgen voor de boomverzorging. Toen de basis cursus goed draaide werd in 1986 de Vervolg cursus Boomverzorging (VEBO) opgezet. De cursus werd alleen door de praktijk school verzorgd en aangevuld met specialistische modules zoals 'Bodem in de Bebouwde kom'. Gerrit-Jan van Prooijen begon eind jaren '80 bij de Praktijkschool als instructeur dagopleidingen en was toen alleen nog op organisatorisch vlak betrokken bij de VEBO. Begin jaren '90 kreeg hij er ook onderwijstaken bij en trad hij onder meer op als gecommitteerde tijdens de snoeiexamens die onderdeel uitmaakten van de BABO. Gerrit-Jan groeide uiteindelijk door naar een functie als hoofd afdeling projecten, waar de boeken werden geschreven en lesmateriaal werd ontwikkeld. Eind jaren '90 volgde André Hillebrand zowel de basis cursus als de vervolg cursus boomverzorging. Hillebrand vond dit een belangrijke periode in de boomverzorging. 'Je

vond met elkaar ergens iets van en door het bijwonen van de KPB-themadagen en het lezen van publicaties werden de meningen bijgesteld.'

Boomveiligheid

in de jaren '80 was de boomveiligheid nog geen belangrijke factor in de boomverzorging. Pas met de introductie van het Nieuw Burgerlijk Wetboek op 1 januari 1992 werd boomveiligheid belangrijker, tegenwoordig een van de belangrijkste facetten in de boomverzorging. Na de introductie van de Visual Tree Assessment door Claus Mattheck werd boomcontrole een feit, en halverwege jaren '90 werd de eerste cursus boomveiligheidscontrole gegeven. Hieruit zou later het certificaat boomveiligheidscontroleur ontstaan.

Uitvoeren en werkvoorbereiden boomverzorging

Begin jaren '90 werd het boomverzorgingsonderwijs geëvalueerd, en hieruit bleek dat er vraag was naar boomverzorgers die zich specifiek in de uitvoering specialiseerden en naar boomverzorgers die zich meer bezighielden met onderzoek en advies. Door veranderingen in het onderwijs in 1994 werd de VEBO niet meer gesubsidieerd, en dus mochten de AOC's zelf boomverzorgingscertificaten ontwikkelen. De VEBO werd als het ware in tweeën gedeeld, wat resulteerde in de cursussen Uitvoeren boomverzorging en

Werkvoorbereiden boomverzorging. Door de jaren heen ontstond er een niveauverschil in de opleidingen en ook de examens, wat uiteindelijk ook bij de cursisten tot uiting kwam. De toenmalige Nederlandse Vereniging Boomverzorgende bedrijven (NVB) stelde dat er vanuit de markt (weer) een eenduidige certificering noodzakelijk was. Die vraag bleek ook in andere Europese landen actueel te zijn.

AWEB 1 en AWEB 2

Eind jaren '90 werden er twee EU-projecten opgezet, AWEB 1 en AWEB 2 (Aus- und Weiterbildungsprogramm zum Europäischen Baumpfleger). Deze projecten resulteerden uiteindelijk in de certificaten voor ETW (European Tree Worker) en ETT (European Tree Technician) zoals we die nu nog kennen. Het project werd door Rob Borst en Willem van Delft vanuit het IPC opgepakt, samen met Jitze Kopinga vanuit de KPB. Na het ontwikkelen van het curriculum voor de ETW'er werd in 2000 het eerste ETW-examen in Nederland gehouden. Er deden zeven kandidaten mee die allemaal slaagden. Inmiddels hebben we in Nederland meer dan 1000 ETW'ers. Het ETW-certificaat was voor de allround boomverzorging bedoeld, voor de allround boomtechnisch adviseur werd het ETT-certificaat (European Tree Technician) ontwikkeld. In 2004 deed Rogier van Dijk in Berlijn het ETT-examen, waarmee hij de eerste Nederlandse ETT'er was. In 2005 werd het eerste ETT-examen Nederland georganiseerd, en sindsdien lopen er bijna 200 ETT'ers in Nederland rond. Met de komst van een eenduidige examinering op hetzelfde

< Snoeiopdracht voor het VEBO-examen '86-'87. Bron: IPC

Foto: Diploma-uitreiking eerste >
ETW-examen in 2000.
Foto: IPC

niveau was er geen verschil meer in certificaten: elke kandidaat moet hetzelfde kunnen vertellen en laten zien. Op dit moment zijn er in Nederland twee exameninstellingen en is er een vaststellingscommissie. De vaststellingscommissie zorgt ervoor dat de examens die georganiseerd worden ook steeds op hetzelfde niveau blijven.

Regulier onderwijs

In samenwerking met de vakgroep Boomspecialisten van de VHG werd bijna tien jaar geleden het BBL Treeworker-traject opgezet, waaraan onder andere Helicon Apeldoorn en Eindhoven meededen; dit was de eerste mogelijkheid om je via het mbo-onderwijs voor te bereiden op het ETW-examen. De opleiding levert elk jaar enkele tientallen examenkandidaten af en is erg populair. In het hoger beroepsonderwijs is de minor 'Bomen in stedelijke omgeving' ontwikkeld, die studenten van Van Hall Larenstein de mogelijkheid geeft zich te specialiseren richting het boombeheer.

Toekomst

Volgens Jitze zijn de huidige ETW- en ETT-opleidingen een uitstekende basis om op verder te bouwen. Verder legt Nederland, ten opzichte van andere Europese landen, de lat behoorlijk hoog. 'Uitbreiding van de opleidingen in de toekomst is goed, maar de échte boomtechnische kennis mag daar niet onder lijden. Je krijgt het échte vak pas onder de knie na jarenlange praktijkervaring en het volgen van aanvullende specialistische cursussen.'

Rooster
VEBO-opleiding
'90-'91.
Bron: IPC

Rooster Vervolgcurcus Boomverzorging 1990-1991						
week	dag(en)	datum	groep	dagdeel	onderwerp	docent
36	reserve					
37	dinsdag	10/09	A	o/m	snoeien(klimmen, L.Hoogstad	
	woensdag	11/09	A	o/m	hoogwerken)	
	dinsdag	10/09	B	o/m	praktikum	G.J.v.Prooijen
	woensdag	11/09	B	o/m
	donderdag	12/09	A	o/m
	vrijdag	13/09	A	o/m
38	donderdag	12/09	B	o/m	snoeien(klimmen, L.Hoogstad	
	vrijdag	13/09	B	o/m	hoogwerken)	
	maandag	16/09	C	o/m	snoeien(klimmen, L.Hoogstad	
	dinsdag	17/09	C	o/m	hoogwerken)	
39	woensdag	18/09	C	o/m	praktikum	G.J.v.Prooijen
	donderdag	19/09	C	o/m
	donderdag	26/09	A	o	klimmen en	L. Hoogstad
40	vrijdag	27/09	B	m	werken en	en
	vrijdag	27/09	C	o	in de boom	W. Kruijk
41	vrijdag	04/10	I+II		examen snoeien	
41	maandag	07/10	A	o/m	examen werken in de boom + inleveren rapportageopdracht	

Het verschil tussen de papieren werkelijkheid en de realiteit buiten wordt steeds groter

Gerrit-Jan geeft aan dat het huidige systeem nog staat als een huis, maar de relatief lage slagingspercentages baren wel zorgen. Dit heeft volgens hem met de opleidingstijd te maken, die direct gerelateerd is aan de kosten van de opleiding. Voorheen werd een groot gedeelte van de opleiding bekostigd door het ministerie, maar tegenwoordig is een dergelijk traject onbetaalbaar. Hij meent: 'Er is een roep om alsmar meer certificering, de papieren werkelijkheid wordt steeds belangrijker. Aan de andere kant zie ik het verschil tussen de papieren werkelijkheid en de realiteit buiten steeds groter worden. Als

zaken op papier kloppen, is dat alles behalve een garantie dat het in het werk ook werkelijk goed gebeurt.' Ook volgens André zijn de huidige opleidingen goed en van het juiste niveau, maar hij ziet wel dat er de laatste 10 à 20 jaar zeker iets veranderd is. 'Er heeft een veralgemenisering plaatsgevonden. Het specialisme dat vroeger de boomverzorging tot een bijzonder vak maakte, wordt ondergesneeuwd door de massa werk. Grote snoeibestekken en veel sloopwerk moeten worden uitgevoerd door de ETW'er, maar de vraag is of deze niet overgekwalificeerd is voor die werkzaamheden.'